

9

Resumo e conclusións

9. Resumo e conclusións

Para terminar quixésemos resaltar aqueles aspectos que consideramos fundamentais, de entre os resultados que nos proporcionou a enquisa que aplicamos entre a poboación xitana de Galicia con 16 e máis anos de idade.

Procedendo dun xeito lóxico, seguiremos a mesma estrutura planeada ao longo de todo o informe, iniciando o noso resumo cos datos básicos e definatorios da poboación estudada (sexo, idade, nivel de estudos, etc.), pois o coñecemento destes parámetros parécenos esencial de cara á explicación do resto de aspectos estudados. Posteriormente procederemos ao baleirado das cifras máis relevantes, en canto ao emprego e situacións ocupacionais refírese, da poboación xitana obxecto de estudo.

• Características da poboación xitana de Galicia

A poboación xitana de Galicia de 16 e máis anos de idade representa ao 67,1% do total de poboación xitana, o que en termos absolutos supón falar duns 10.108 xitanos. Os trazos que en maior medida caracterizan a este colectivo, desde unha perspectiva sociodemográfica, concrétnanse nos seguintes aspectos:

- En conxunto son algunhas máis as mulleres de 16 e máis anos, unhas 5.400 (53%), que os homes 4.700 (47%).

- Dous son os trazos ou aspectos que diferencian especialmente á poboación xitana sobre o conxunto da española en xeral e da galega en particular e, moi especialmente, cando falamos de emprego e ocupación: a súa estrutura de idades e os niveis de estudos alcanzados.

- Polo que se refire ao primeiro deles habemos de resaltar que: o 81% dos/as xitanos/as maiores de 15 anos non alcanzan os 45 anos, o que fai que a idade media do colectivo estudado sitúese nos 33,6 anos. Pola contra, o 38% do conxunto da poboación de Galicia a supera os 44 anos e a súa media de idade é de 48,5 anos. A idade media para o conxunto dos xitanos de España elévase a 34,8 anos.

- No colectivo xitano de Galicia, os homes teñen máis presenza nas idades máis novas e teñen menos peso que as mulleres a medida que envellecen. Esta situación invértese cando falamos de toda a poboación galega.

- O nivel de estudos que presenta a poboación xitana incide de xeito fundamental en todos os temas de emprego e ocupación, tal como puidemos ir vendo ao longo de todo este informe; e é en gran medida un dos factores máis explicativos da situación.

- Máis de sete de cada dez xitanos maiores de 15 anos son analfabetos absolutos ou funcionais (77%); en termos absolutos estaríamos falando duns 7.800 xitanos/as. Xunto a iso, o 13% desta poboación encadraríanse entre os analfabetos absolutos é dicir unhas 1.300 persoas.

- No seu conxunto, os analfabetos (absolutos e funcionais) xitanos/as teñen un peso específico bastante superior que a proporción de analfabetos no conxunto da poboación

de Galicia censada polo INE en 2001. Así, mentres que só o 2% dos censados nesta comunidade autónoma son analfabetos, na poboación xitana este indicador alcanza o 35%. Por outra banda, os xitanos galegos que alcanzan un nivel de estudos superior ao de primarios completos achéganse ao 11%.

- O baixo nivel de estudos, e o analfabetismo en particular, están moi relacionados e acrecéntanse no caso das persoas de máis idade; así como entre os residentes nos pequenos municipios cun menor número de habitantes. En municipios de menos de 25.000 habitantes obtivéronse as maiores taxas de analfabetismo.

- Entre os xitanos, á parte de ser máis novos, o acto de casar e vivir en parella é anterior no tempo ao que adoita ser para o conxunto da poboación galega. As persoas casadas representan o 70% dos xitanos de 16 e máis anos, o que en termos absolutos serían unhas 7.100 persoas.

- A nosa enquisa confirma unha afirmación tradicionalmente asociada á poboación xitana, e é a seguinte: en comparación co conxunto da poboación galega, o colectivo xitano ten un maior número de fillos. Tres cuartos da poboación xitana galega maior de 15 anos (ao redor de 7.700) afirman ter algún fillo, e de media teñen 3,15 fillos; cifra que supera en 1,9 puntos o número medio de fillos que dá o Censo de 2001 para todos os galegos que son pais.

- O ter fillos é un feito intimamente relacionado a dúas variables que á súa vez teñen un alto grao de asociación entre si e coa situación de emprego. Estas son a idade e o nivel de estudos. Unha maior idade leva asociado un nivel de estudos máis baixo, e ambas as situacións levan un maior número de fillos. Quen teñen 45 e máis anos teñen de media, 5,63 fillos e os analfabetos 5,0.

- En canto ao estado de saúde, sobre todo á súa percepción, ao falar dunha poboación eminentemente nova, obtemos datos bastante bos. Tres de cada catro xitanos galegos manifestan estar ben ou moi ben de saúde, mentres que o 80% non padecen ningún tipo de enfermidade crónica ou discapacidade. Loxicamente quen manifestan estar peor ou ter algunha enfermidade ou discapacidade adoitan ser as persoas de máis idade.

- **A situación ocupacional da poboación xitana de Galicia. Principais trazos e indicadores.**

O obxectivo primordial da investigación centrábase en coñecer a situación actual dos/as xitanos/as en relación ao emprego ou ocupación que estivesen desenvolvendo no momento no que foron consultados.

Como xa se comentou no capítulo metodolóxico, realizouse unha sondaxe entre 399 persoas xitanas españolas maiores de 15 anos de idade. A través do cuestionario recollemos información suficiente para coñecer as grandes magnitudes, no que ao emprego refírese, e a súa comparación cos mesmos datos dispoñibles para o conxunto da poboación de Galicia no seu conxunto. Para esta comparativa utilizáronse os resultados do segundo trimestre de 2007 da Enquisa de Poboación Activa publicados periodicamente polo INE. As grandes

9. Resume e conclusións

cifras achegadas pola nosa enquisa e as mesmas extraídas da EPA, para todos os residentes en Galicia, recóllense a continuación:

	Poboación Galicia		Pob. Xitana España
	Xeral	Xitana	
Pob. de 16 y más años (x 1.000)	2.379,7	10,1	475,0
Taxa de Actividade	54,4	66,7	69,3
Taxa de Paro	7,6	7,8	13,8
Taxa de emprego	50,3	61,5	59,7
% Ocupados en la Industria	17,6	1,4	4,7
% Ocupados nos Servizos	61,1	89,9	75,9
Taxa de Xornada tempo parcial	10,0	67,0	42,0
Taxa de asalarización	77,7	20,6	73,2
Taxa de Temporalidade	31,6	74,5	70,9

Todas as cifras da nosa sondaxe que se recollen na anterior táboa obtéñense de aplicar, á poboación xitana estudada, os mesmos criterios que segue o INE no seu EPA para discernir o número de persoas que son activos (ocupados e parados) e a proporción de inactivos.

Pero tal como xa se foi poñendo de manifesto en anteriores capítulos, algúns dos datos que nos proporcionou o noso estudo permiten expor certos interrogantes. Neste sentido, as palabras ocupación e ocupados/as no laboral non parece que deban entenderse de modo unívoco e aplícalos por igual ao conxunto da poboación galega en xeral e á poboación xitana en particular.

A análise dos datos indica que en gran parte son dúas realidades diferentes porque o sector chamado “ocupado” xitano está moito menos ocupado que o sector ocupado de Galicia en xeral.

Os tipos de ocupación que contempla a EPA nos seus datos, achegan luz sobre a nosa afirmación. Algúns tipos son homologables en ambas as poboacións ocupadas, como a dos traballadores por conta allea fixos ou temporais, e ata os autónomos. Pero outra, sobre todo a dos que din “colaborar na actividade económica familiar”, ten un significado sociolóxico diferente; e nesta situación de “paro encuberto”, “subemprego da maior parte”, “ocupación nominal pero pouco real” etc., atópase o 45% dos ocupados xitanos desta comunidade autónoma. Se estes son realmente ocupados os datos son moi optimistas desde o punto de vista da situación laboral, pero se estes, ou gran parte destes, considéraselle parados encubertos os datos globais cambian substancialmente.

Asumindo os datos da sondaxe, que como se dixo axustáronse estritamente aos criterios da EPA, a comparación entre as características das poboacións ocupadas de Galicia en xeral, e xitana en particular, ofrece diferenzas substanciais que recolleamos a continuación:

- A vida laboral é máis prolongada na poboación xitana galega que na existente para o conxunto desta comunidade. Dunha parte o colectivo xitano incorpórase

á actividade económica desde os 16 anos, experimentando un brusco descenso das taxas de actividade a partir dos 64 anos. Pola súa banda, a poboación galega no seu conxunto describe unha traxectoria laboral con altas taxas de actividade no tramo de 25 e 59 anos.

- Polo tanto, a incorporación ao mercado de traballo da poboación xitana de Galicia prodúcese desde idades temperás, cunha taxa de actividade do 63% no intervalo de idade de 16 a 19 anos (7 puntos máis baixa que a obtida no seu día para a totalidade da poboación xitana de España). Mentres tanto, a incorporación ao mercado laboral do conxunto da poboación de Galicia realízase de xeito bastante máis gradual entre os 16 e os 25 anos.

A saída do mercado de traballo prodúcese de xeito masivo na poboación xitana, xa que as taxas de actividade mantéñense relativamente altas ata os 60 anos, e descende repentinamente a partir dos 65 anos. Pola súa banda, a saída do mercado de traballo para o conxunto dos galegos prodúcese dun xeito continuo e gradual, tal e como reflicte o descenso paulatino das taxa de actividade a partir dos 60 anos.

- Se a incorporación da poboación xitana de Galicia á actividade económica é máis temperá, e a saída é máis tardía, a taxa de actividade global será entón superior. En efecto, mentres que o 66,7% dos xitanos maiores de 15 anos forma parte da actividade económica, no conxunto dos galegos e galegas é do 54,4%.

- As diferenzas de idade que se detecta no proceso de incorporación ao mercado de traballo, estriban na maior dedicación que a poboación xeral de Galicia a realizar formación de acceso ao emprego. Mentres o 53% dos galegos activos alcanzan a completar o nivel de estudos de segundo grao (secundaria) ou superior; unha enorme proporción de xitanos da comunidade non superan o nivel de secundarios ou segundo grao (98%). Xunto a iso, máis de dous terzos dos xitanos activos son analfabetos absolutos ou funcionais, fronte ao 1,5% dos galegos, fenómeno que se repite entre os ocupados e os parados.

- Aínda que de xeito pouco pronunciado, o certo é que o desemprego afecta máis á poboación xitana que á galega no seu conxunto, cunha taxa de paro do 7,8% fronte ao 7,6% para o total da comunidade. No entanto, hai que sinalar que lle desemprego xuvenil afecta máis no conxunto da poboación galega. Mentres que o 15,5% dos galegos activos menores de 25 anos atópanse en situación de desemprego, para a mocidade xitana galega esta porcentaxe é do 9,9%. Mentres que nos maiores de 25 anos as taxas son do 7% na poboación xitana, e do 7,3% para os galegos no seu conxunto.

- É máis; o desemprego incide en menor medida entre os/as xitanos/as de Galicia que no conxunto de poboación xitana de todo o país: a taxa de paro do primeiro colectivo é 6 puntos porcentuais inferior á taxa global de todos os xitanos de España (13,8%).

- A ocupación da poboación xitana de Galicia caracterízase pola precariedade no emprego. O 21% dos ocupados son asalariados, fronte ao 78% para o conxunto da comunidade (57 puntos de diferenza). Ao os mesmo tempo, o 67% dos ocupados xitanos realizan unha xornada laboral a tempo parcial (mentres que na poboación galega é o 10%), e o 75% dos xitanos asalariados teñen contratos temporais, fronte ao 32% de taxa de temporalidade global na comunidade de Galicia.

9. Resumo e conclusións

- A maior acentuación do tempo parcial na comunidade xitana pode ser debido á elevada porcentaxe de persoas deste colectivo que traballan en situación de axuda familiar, na medida en que este tipo de actividade laboral é máis esporádica que a realización de traballos mediante emprego asalariado ou outro tipo de situacións profesionais.

- Xunto a iso, debemos mencionar a escasa incidencia do traballo por conta allea na poboación xitana galega respecto ao conxunto do colectivo xitano de España. Así, mentres que o 19,4% dos ocupados xitanos de Galicia son asalariados, en España este indicador é do 51,4%. Xunto a iso, o tempo parcial afecta en maior medida á poboación xitana de Galicia (a taxa para toda a poboación xitana de España é do 42%), e un pouco máis a temporalidade (a taxa de temporalidade xitana en España é do 70,9).

- A terciarización da ocupación tórnase moi patente e palpable na comunidade xitana galega. Así, o 90% da ocupación xitana de Galicia traballa no sector servizos, cifra que se sitúa no 76% para o conxunto desta comunidade.

• A poboación activa xitana de Galicia

Nesta ocasión centramonos en coñecer a situación actual da “poboación economicamente activa” entre os xitanos galegos. Enténdese por poboación activa ao conxunto de persoas “con 16 ou máis anos que traballan de forma remunerada ou buscan activamente traballo se están en paro”, é dicir ocupados máis parados en busca activa de emprego. Deste tipo de poboación podemos establecer as seguintes características:

- Do total da poboación xitana economicamente activa, están ocupados o 92,2%, e o resto son parados que buscan emprego (7,8%). Xunto a esta proporción de parados, os activos distribúense principalmente entre os traballadores autónomos (25%) ou por conta allea (18%) e os que colaboran na actividade económica familiar (41%). Estes últimos representan menos dun 2% no conxunto da poboación activa galega.

- Segundo as principais características demográficas da poboación activa xitana de Galicia, están máis ocupados os homes que as mulleres e coa taxa de paro sucede o contrario. Por outra banda, a maioría da poboación activa xitana está casada (73%), ten unha media de 2,9 fillos e caracterízase pola súa mocidade cunha media de idade que se sitúa nos 32 anos.

- A pesar dun alto potencial de actividade relacionado coa mocidade da poboación xitana galega, esas idades máis novas esconden máis ben situación ocupacional precaria, especialmente entre os menores de 25 anos que abundan nos negocios familiares, así como a súa alta taxa de paro (10%).

- Cabe destacar a situación clara de desfavorecemento educativo padecido pola poboación xitana, problema primordial á hora de abordar a situación laboral precaria do colectivo. Un 6% da poboación activa é analfabeta absoluta e o 81% non conseguiron superar o nivel de primaria.

- Doutra banda, en canto á estrutura e composición dos fogares da poboación

activa xitana, podemos dicir que en xeral, as familias xitanas son máis numerosas que as do conxunto da poboación galega. O tamaño medio dos fogares da poboación xitana é de 4,22 membros, dos cales 1,39 persoas teñen 15 anos ou menos e 2,83 persoas por fogar teñen 16 anos ou máis (67,1% do total da poboación xitana de Galicia).

- **A poboación ocupada xitana de Galicia**

Unha parte da poboación economicamente activa son as persoas que se atopan en situación de ocupación laboral. Segundo criterios INE da EPA, a poboación ocupada é a formada por todas aquelas persoas de 16 ou máis anos que durante a semana de referencia (a anterior a aquela en que se realiza a entrevista) tiveron un traballo por conta allea ou exercido unha actividade por conta propia. En calquera dos dous casos, unha persoa considérase ocupada se durante devandita semana de referencia estivo traballando polo menos unha hora, ata de forma esporádica ou ocasional, a cambio dunha retribución en metálico ou en especie (salario, beneficio ou dunha ganancia familiar). Tendo en conta todo isto, habemos de resaltar os seguintes resultados da nosa enquisa:

- El 56% dos ocupados/as xitanos/as de 16 e máis anos son homes por un 44% que son mulleres. Así mesmo a poboación xitana galega ocupada, fronte ao conxunto dos ocupados da comunidade autónoma, é máis nova e incorpórase ao mercado de traballo a idades máis temperás.

- Por outra banda, vemos que a situación ocupacional dos xitanos/as de Galicia é moito máis precaria que a da poboación xeral desta Comunidade.

- Entre os ocupados por conta propia na poboación xitana, máis da metade están nesa situación de “colaboración na actividade económica familiar”, que como pouco é unha situación pouco e mal “normalizada”.

- En proporción os traballadores fixos por conta allea supoñen 12 veces menos traballadores que na poboación xeral de Galicia; é dicir, o traballo por conta allea representa menos dun cuarto dos traballadores xitanos de Galicia, e o resto repártese entre o traballo por conta propia, a economía familiar e a cooperativa.

No entanto, o tipo de ocupación que máis diferenza subliña entre as dúas poboacións é a colaboración na economía familiar, nun 45% dos ocupados xitanos fronte a menos do 2% do conxunto da poboación galega. Resalta tamén o 6% que son membros de cooperativa fronte a menos do 1% da poboación total da Comunidade.

- No sector da economía familiar subxacen dous importantes problemas, un é a precariedade da situación laboral xa que este colectivo atópase ao bordo dunha situación non regulada, co risco encuberto de non beneficiarse dos dereitos laborais e sociais básicos (prestación por desemprego, cotizacións para a xubilación, etc.); é dicir que unha proporción importante destes traballadores (73%) declara ter tan só un contrato verbal, temporal doutro tipo distinto aos máis coñecidos, ou simplemente non sabe contestar de que tipo é a súa relación laboral. Outro é que este tipo de relación laboral afecta moito aos mozos, marcando unhas claras consecuencias no escaso nivel educativo desta poboación, produto dun temperán retiro escolar.

9. Resumo e conclusións

- Deste xeito, o 76% dos que teñen entre 16 e 19 anos colaboran na economía familiar e o 48% non teñen unha situación regulada. Podemos engadir agora que soamente o 11% dos de devandito grupo (traballan na actividade familiar) realizan unha xornada completa de traballo.

- As actividades que ocupan os traballadores xitanos adoitan ser marxinais e de baixa cualificación, xenericamente encadradas no epígrafe de servizos. Xunto a iso, obtemos un perfil profesional baixo e medio-baixo, cun 87% de obreiros non cualificados e un 11% obreiros cualificados. Tan só, o 2% restante alcanzaron ocupacións directivas, profesionais, técnicas ou administrativas.

- Segundo estes datos vemos que, dos ocupados que indican algún tipo de relación laboral asalariada, un 30% ten un contrato fixo, ben sexa permanente ou discontinuo, un 17% teñen un contrato temporal, e para rematar máis da metade só o teñen verbal ou simplemente non o saben.

- Esta precariedade laboral é moi similar entre homes e mulleres, con todo esta proporción é máis alta entre os que teñen só contrato verbal cun 62% das mulleres e para temporal doutro tipo co 66,7%; tamén o é nos de 25 a 29 anos cunha porcentaxe de contrato temporal por obra e servizo dun 50%, e un 42,3% téñeno verbal entre 30 e 44 anos. E o mesmo ocorre cos sen estudos na maioría dos casos.

- Tan só o 33% da poboación xitana ocupada de Galicia realiza unha xornada completa, cando no conxunto da poboación española chega a un 88% dos traballadores. Os argumentos esgrimidos polo colectivo xitano para traballar a tempo parcial son “o tipo mesmo de actividade laboral” e “por non poder atopar un traballo de xornada completa”.

- En conclusión, vemos que un 63% dos xitanos ocupados traballan menos de 30 horas á semana, obtendo unha xornada media semanal diaria de 26,16 horas. Tan só un 14% traballa 40 horas semanais, mentres que case un 49% desexaríano. A tendencia maioritaria diríxese cara a unha xornada laboral estándar e normalizada de ao redor das 40 horas semanais.

- En canto á formación realizada, tan só un 23% da poboación xitana ocupada de Galicia seguiu algún tipo de estudos de formación nos últimos seis meses.

- Aquí observamos que a maior nivel de estudos da poboación ocupada xitana, maior é a proporción de persoas que realizou formación nos últimos seis meses. Deste xeito, o 17% dos analfabetos absolutos realizaron estudos nos últimos seis meses, un 22% dos que non teñen estudos (analfabetos funcionais) e os primarios completos e máis son os que máis estudos realizaron no 28% dos casos.

- A modalidade principal son os cursos de Formación Ocupacional cun 74,5%. Nos homes elévase a un 82,8%, e en canto a nivel de estudo non hai diferenza salientable, tampouco ao nivel de tamaño de hábitat. Por idade o 88,9% de 20 a 24 anos e a maioría dos de 45 a 54 anos. Así mesmo, o 59% do total destes estudos fanse mediante cursos presenciais.

- O obxectivo máis importante destes cursos é o de proporcionar unha preparación profesional inicial (37%) que é de máximo interese para os que parten dun nivel educativo baixo (o 64% de sen estudos). Para os de primeiro grao o obxectivo principal sería principalmente o interese persoal.

- Por xénero os homes destacan en cursos sobre construción (50%), mentres as mulleres fano en ensino xeral (48%). Segundo a idade os de 20 a 24 sobresaen en construción (55,6%), os de 25 a 29 anos en ensino xeral (40%).

• A poboación desempregada xitana de Galicia

Consideraranse paradas a todas as persoas de 16 ou máis anos que reúnan simultaneamente as seguintes condicións: Sen traballo, é dicir, que non teñan un emprego por conta allea nin por conta propia durante a semana de referencia. En busca de traballo, é dicir, que tomen medidas concretas para buscar un traballo por conta allea ou fagan xestións para establecerse pola súa conta durante o mes precedente. Dispoñibles para traballar, é dicir, en condicións de comezar a facelo nun prazo de dúas semanas a partir do domingo da semana de referencia. Segundo esta definición, as características do desemprego do colectivo xitano de Galicia son as seguintes:

- A taxa de paro da poboación xitana de Galicia é do 7,8%, cifra moi similar á que se recolle para o conxunto de conxunto dos galegos que é de 7,6%.

- Un 35% dos xitanos galegos en paro teñen entre 16 e 24 anos de idade. Na distribución por sexos, os homes presentan a proporción de desemprego máis alta no grupo de 25 a 54 anos de idade, posto que neste grupo de idade acumúlase o 89% do desemprego masculino. Situación que supón unha notable diferenza respecto ao paro das mulleres do mesmo grupo de idade, que mostran un 62%.

- O desempregado xitano galego ten unha media de 30 anos de idade e cunha carga familiar media de 2,7 fillos e 3 persoas convivindo no fogar. Doutra banda a maior parte dos xitanos desempregados (73%) ocupa o seu tempo en labores domésticos.

- O 65% da poboación xitana de Galicia en situación de desemprego é analfabeta (absoluta e funcional), fronte ao 1% da poboación global de Galicia desempregada. Unha tendencia positiva neste sentido radica no feito de que a porcentaxe de analfabetos diminúe notablemente entre os xitanos e xitanas máis novas, sendo inapreciable a porcentaxe de menores de 25 anos que son analfabetos absolutos.

- O 58% dos parados xa se atopaba nesta situación hai un ano. Outro dato relevante é que un 16% atopábase, o ano anterior, traballando. Cabe destacar que un 11% dos xitanos en paro, fai un ano dedicábase a estudar, un 5% aos labores do fogar e un 11% declarou encontrarse, o ano anterior, noutra situación.

- Respecto da procura de emprego os métodos máis utilizados son: a inscrición na oficina pública de emprego (65%) e a oficina privada de procura de emprego (29%). Como parte da súa estratexia de procura de emprego, hai que destacar que o 39% dos xitanos

9. Resumo e conclusións

realizou algún tipo de formación para o emprego e o 91% dos xitanos parados os que non realizaron cursos de formación, considera que facer cursos de formación ocupacional pode ser de gran axuda para atopar emprego.

- Entre as razóns subxectivas polas que os parados xitanos de Galicia explican a súa situación de desemprego prevalecen; cun 29% a opinión de que se debe á falta de formación, a seguinte razón remite á discriminación, cun 25% dos casos. Para terminar, é a falta de traballo, a terceira das razóns mencionadas, cun 21%, como posible causa do seu desemprego. Para rematar cabería mencionar que a idade é a cuarta razón máis mencionada para xustificar a súa situación.

• A poboación gitana inactiva de Galicia

A poboación inactiva gitana supón o 33,3% daqueles con máis de 15 anos de idade, o que en termos absolutos supoñen ao redor de 3.400 xitanos/as. No caso dos xitanos a nivel nacional, a taxa de inactividade é do 30,7%. Cando nos referimos a este colectivo déixanse sentir de novo as características estruturais desta poboación, coa súa peculiar distribución socio-demográfica: moi baixa idade media, asociada a unha baixa taxa de poboación maior. Se a este dato asociamos a baixa taxa de estudantes con 16 ou máis anos de idade, xa temos debuxado en gran medida o peso da poboación inactiva sobre o conxunto. Deste colectivo poderíamos resaltar os seguintes datos:

- Un 33,3% dos xitanos que viven en Galicia son considerados como inactivos. Esta situación recolle as situacións como recibir pensións, labores do fogar, incapacitación permanente, estudantes, o groso desta poboación concéntrase no grupo de 25-54 anos (54%) dos cales os tres cuartos son mulleres e, por suposto, a maior parte dedicadas a labores do fogar. Ademais, destaca o grupo dos menores de 25 anos xa que a pesar de ser numeroso non destaca por un elevado número de estudantes (5,5% dos xitanos inactivos galegos).

- Respecto da súa vida familiar, un 80,5% dos inactivos ten fillos ao seu cargo e declara estar casado no 80%. Xunto a iso, entre os xitanos inactivos galegos o analfabetismo absoluto ascende ao 27%, concentrándose nas mulleres no 86% dos casos.

- De toda a poboación inactiva gitana de Galicia, o 44% dedícanse aos labores do fogar, fronte ao 23% que son para o conxunto dos galegos. Pola súa presenza entre os xitanos, séguenlle o 36% que son perceptores de pensións de diferente índole (xubilación, etc.), fronte ao 15% de todos os xitanos de España.

- Fronte ao 6% de xubilados e pensionistas presentes entre a poboación gitana da comunidade autónoma, no conxunto da poboación de Galicia o mesmo colectivo alcanza a taxa do 44%, preto de 7 veces máis. Outro tanto ocorre cos estudantes, entre os xitanos representan só o 6% e no conxunto da Comunidade ascenden ao 15% dos inactivos.

- Os inactivos xitanos son, en xeral, bastante novos, cun 28% que son menores de 25 anos. Con todo por riba dos 54 anos temos a un 18% dos xitanos inactivos, cando no conxunto da Comunidade supoñen o 68%.

• Algúns elementos definitorios da poboación xitana ante o emprego

Para concluír bo será resaltar algunhas conclusións que se extraen como consecuencia de todo o analizado, e que estiveron latentes ao longo de todo o traballo. A situación, salvo a taxa de ocupados na actividade económica familiar, é similar á que se detectou cando se estudou á poboación xitana en todo o país, por iso é polo que sexan válidas algunhas das reflexións de entón:

1º. Hai que resaltar a potencialidade que ten a poboación xitana para o mercado laboral. Todos os datos expostos fálannos desta forza de traballo que, ante todo, quere traballar.

2º. Aquel aspecto refórzase cando vemos a predisposición desta poboación para traballar; e isto a pesar da alta precariedade e baixa cualificación das tarefas que desenvolve.

3º. Entre a poboación ocupada detéctase unha alta taxa de subemprego, precariedade, temporalidade e ata de paro encuberto pola vía de quen aparecen como ocupados en “a actividade económica familiar”.

4º. A relación entre baixa cualificación, subemprego e paro é moi forte. As altas taxas de analfabetismo e a falta de formación para o emprego son dous elementos crave á hora de analizar a situación do colectivo xitano de face ao emprego laboral.

• O emprego entre os xitanos galegos desde a perspectiva de xénero

Ao longo dos capítulos puntualizáronse aqueles aspectos máis destacables desde a perspectiva de xénero; en calquera caso cremos de interese expor de forma breve algúns datos relevantes e diferenciadores entre os xitanos e as xitanas.

	Poboación Xitana			
	Galicia		España	
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres
Pob. de 16 e máis anos (x 1.000)	4,3	5,8	233,7	241,3
Taxa de Actividade	86,7	51,8	80,9	58,0
Taxa de Paro	6,3	9,6	11,9	16,3
Taxa de emprego	81,2	46,8	71,3	48,6
Taxa de Xornada tempo parcial	58,8	77,8	32,2	55,9

- En canto ao xénero, os xitanos galegos describen un comportamento similar ao conxunto de Galicia, observando unha menor actividade e taxa de emprego nas mulleres con respecto ós homes. Pola contra, estas presentan unha maior taxa de xornada a tempo parcial e de desemprego.

- Se nos fixamos nas cifras do cadro anterior obsérvase gran paralelismo entre a poboación xitana de Galicia e o conxunto de xitanos/as do país.

9. Resumo e conclusións

- O 51% das mulleres xitanas de Galicia declaran estar inactivas por exercer labores do fogar, mentres que entre o conxunto das galegas devandita proporción é do 33%, xunto cun 23% para o conxunto da inactividade de ambos os sexos na comunidade. A taxa de “os seus labores” para a totalidade de xitanos españois do país elévase ao 53,5%.

- En Galicia, moi poucos son os homes xitanos inactivos que se dedica aos labores do fogar, mentres que entre as xitanas esta porcentaxe elévase ao 51%. O 7% dos homes inactivos xitanos están xubilados fronte ao 5% das mulleres.

- Case de 6 de cada 10 mulleres xitanas con xornada a tempo parcial alegan como o principal impedimento para poder ter unha xornada completa o tipo de actividade que desenvolven. Un 10% alegan as obrigacións familiares (coidados de nenos, enfermos) mentres que practicamente ningún home con xornada a tempo parcial alegan esta razón.

- Máis dun terzo dos homes traballa máis de 30 horas da semana (38%). O contrario -traballan menos de 30 horas- sucédelles ás mulleres traballadoras ocupadas (65%). Como media, os homes traballan 27 horas á semana, mentres que as mulleres xitanas quedan en 25 horas.

- Son máis s homes (25% os que realizan cursos ou ciclos formativos que as mulleres (20%).

• A percepción da discriminación

Ao fío de toda a temática abordada na investigación, propuxémonos sondar a posible incidencia da condición de ser xitano/a no devir diario das persoas entrevistadas e desde unha perspectiva absolutamente subxectiva. ¿Sentíronse discriminados os/as entrevistados/as, polo feito de ser xitanos, nos seus lugares de traballo ou estudo, ou durante o proceso de procura de emprego? Os principais resultados e conclusións que se obtiveron son as seguintes:

- As posturas discriminatorias cara á poboación xitana parecen estar aínda vivas en amplos sectores da cidadanía, pois o 45% dos xitanos sentíronse discriminados algunha vez; ben ao buscar traballo, onde traballan actualmente ou ben onde estudaron ou estudan. Aproximadamente 4.500 xitanos/as maiores de 16 anos residentes en Galicia sufriron a marxinação nalgunha das circunstancias mencionadas. O 9% sentíronse marxinados en polo menos dous das circunstancias propostas e un 2% sentiron a marxinação nos tres escenarios sondados.

- Entre os xitanos que sentiron a discriminación, ao 68% ocorreulle no proceso de procura de emprego. A este dato habería que unirille outro: o 25% dos xitanos manifestaron de forma espontánea, como causa da súa situación de desemprego, o feito de ser xitano/a.

As cifras expostas neste informe son un claro expoñente da realidade social á que se teñen que enfrontar tanto as xitanas como os xitanos á hora de acceder ao mercado laboral. Como vimos, a realidade da poboación xitana, en relación ao conxunto da poboación de

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

Galicia, é bastante diferente e require dos esforzos de todas as organizacións, tanto públicas como privadas, en orde a facilitar alternativas e opcións para que a comunidade xitana poida gozar do dereito ao traballo que a Constitución establece para todos os españois.

